

Zo wordt tieners opvoeden leuk

Zo wordt tienaers opvoeden leuk!

Wat je tiener
nodig heeft
van jou

KEVIN LEMAN

ZO WORDT TIENERS OPVOEDEN LEUK!

Copyright © 2011 by KAL Enterprises

Originally published under the title: *Have a New Teenager by Friday*

by Revell, a division of Baker Publishing Group,

Grand Rapids, Michigan, 49516, U.S.A.

All rights reserved

Copyright © 2013 Nederlandse uitgave: De Barbaar

Auteur: Kevin Leman

Vertaling: Ingeborg van Dam-van Hofwegen

Omslagontwerp: Studio Vrolijk

Typografie: Iddo Hoekstra

Jaar van uitgave: september 2013

Uitgave: De Barbaar, Hoornaar, Nederland

ISBN: 978-90-5999-038-8

NUR: 854

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een databank, of doorgegeven in welke vorm of op welke wijze dan ook – elektronisch, mechanisch, gekopieerd, gescand of op enige andere wijze – behalve voor korte citaten in recensies of artikelen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means – electronic, mechanical, photocopy, recording, scanning, or other – except for brief quotations in critical reviews or articles, without the prior written permission of the publisher.

Voor mijn kleine schat,

oftewel Lauren, LB, Lorney, Lorney Beth, de laatste Leman-telg die het nest verlaat.

Mogen je dromen uitkomen. Ik kan niet wachten om te zien wat jij in het leven zult bereiken.

Je medeleven met anderen, je werkethiek en je vriendelijke, spontane aard – en niet te vergeten je schoonheid – zullen je ver brengen. Dus sla je vleugels uit, lieverd, en vlieg!

Ik houd van je,

Papa (en mama ook)

Inhoud

Woord van dank - 9

Inleiding

Ik beloof je: ze zullen nog gekker dan gek worden - 11

Je bent zojuist begonnen aan de Grote Metamorfose.

Maandag

Hij was eerst zo normaal. Wat is er gebeurd? - 17

Dit vreemde wezen is niet van de ene op de andere dag ontstaan. Welke aanpassingen je kunt inzetten voor jullie nieuwe leven samen.

Dinsdag

Praten tegen de 'boeiuh'-generatie - 49

Door de gekruiste armen, het gebrom, het gestaar en het 'boeiuh!' heen prikken om het hart van je kind te bereiken.

Woensdag

Ergens bij horen is belangrijker dan je denkt - 69

Hoe je je tiener in jouw wereld kunt houden, terwijl hij of zij door zijn of haar eigen wereld navigeert.

Donderdag

‘Je zit stevig in de problemen!’

(Of wil je dat je tiener juist stevig staat?) - 87

Zit je tiener stevig in de problemen om wat ze doet... of staat ze stevig in haar schoenen door wie ze is? Hoe je een verstandige tiener opvoedt.

Vrijdag

Kassa! De winst wordt uitbetaald - 107

Geen luiers meer. Geen antilekbekers meer. Hoe je gebruik kunt maken van deze vrije en gemakkelijke jaren.

Vraag het dr. Leman - 135

De 75 meest besproken onderwerpen waar ouders dr. Leman vragen over hebben gesteld tijdens zijn lezingen – en zijn adviezen die zich door de tijd heen bewezen hebben. Plus nog meer ‘Voor mij heeft het gewerkt’-tekstjes van ouders die de tips van dr. Leman hebben uitprobeerd – en die nu breeduit glimlachen.

Epiloog - 317

De aftellijst om vrijdag een andere tiener te hebben - 322

Noten - 323

Index - 326

Over Kevin Leman - 327

Woord van dank

Aan mijn redacteur, Ramona Cramer Tucker, die net zo'n grote passie heeft als ik om een gezonde relatie te ontwikkelen tussen ouders en tieners, en die de beste moeder is voor één van mijn favoriete tieners, Kayla.

Aan mijn redacteur bij Revell, Lonnie Hull DuPont, die altijd de ideeën van deze auteur in overweging neemt, de kleinste uit het gezin. Ze slaagt er steeds in om ervoor te zorgen dat ik me 'gedraag'.

En aan Jessica Miles, mijn perfecte redacteur, die geen foutje over het hoofd ziet.

Inleiding

Ik beloof je: ze zullen nog gekker dan gek worden

Je bent zojuist begonnen aan de Grote Metamorfose.

Onlangs was ik op het vliegveld, waar ik – op mijn ondergoed na – praktisch alles moest uittrekken en in zo'n bakje moest leggen en vervolgens mocht ik door het controlepoortje lopen. Ik had toevallig één van mijn boeken bij me, *Zo wordt opvoeden leuk*. Dus die legde ik ook in het bakje. Nadat ik met die 'toverstaf' gecontroleerd en goed bevonden was, verzamelde ik mijn aardse bezittingen weer. Nog voordat ik mijn schoenen aanhad, hoorde ik een vrouw achter me uitroepen: 'O, dr. Kevin Leman! Wat een geweldige man!'

Ik draaide me om, zodat ik haar kon zien. Ze wees naar *Zo wordt opvoeden leuk* in mijn bakje.

'Hij is zo praktisch,' zei ze enthousiast. 'Hij heeft me geholpen bij het opvoeden van al mijn kinderen.'

Ik glimlachte. 'Ik vind hem ook geweldig.'

Ik wilde het hierbij laten... tot ze even fronste en zei: 'Hij schrijft al heel lang. Ik vraag me zelfs af of hij nog leeft.'

Toen realiseerde ik me dat ik het moest opbiechten. Ik wees op het boek. 'Nou, die "hij", dat ben ik.'

Ze was zichtbaar verbaasd. 'U maakt een grapje.'

'Nee.'

'Tjonge.'

'En ik heb nog een tiener thuis wonen,' zei ik. 'Ze zit in het laat-

ste jaar van de middelbare school. We hebben nog een kind gekregen toen mijn vrouw 42 was en ik 44, en nog één toen mijn vrouw 48 was en ik 50.'

'Oeps.' Ze knikte veelzeggend. 'Ongelukjes.'

'Nee,' zei ik. 'Twee geweldige kinderen.'

Ik meende elk woord van wat ik zei.

Beter nog, ik schrijf *inderdaad* al heel lang, en het goede nieuws is dat ik nog leef! Zelfs na de slijtageslag van vijf tienerperiodes van mijn kinderen!

Als je dit boek hebt opgepakt, ben je zojuist begonnen aan de Grote Metamorfose – die superrare, kritische jaren dat je kind zo

Top 5 benodigheden om tieners op te voeden

- een gezond gevoel voor humor
- perspectief voor de lange termijn
- het gezonde verstand dat God je gegeven heeft
- de mogelijkheid om iets één keer te zeggen, een stap terug te doen en te kijken hoe alles verder verloopt
- wat paracetamol... en een goede nachtrust

tussen de elf en negentien jaar is. Ik noem dat de *kritische* jaren, want wat je kind in deze tijd doet, kan invloed hebben op de rest van zijn of haar leven, en jij, mama of papa, zult er niet altijd zijn om over hun schouder mee te kijken.

Niet dat je alles zou *willen* weten wat je tiener doet. Als je dat niet gelooft, denk dan even een

minuutje na. Welke verhalen vertel je nu aan vrienden over de gekke dingen die je als tiener deed? De domme capriolen die je uithaalde, waar je moeder een hartverzakking van zou krijgen en je vader een paar extra grijze haren. Dingen waar je ouders pas jaren later achter kwamen, toen de crisis voorbij was en iedereen erom kon lachen?

Niemand hoeft je te vertellen dat er in die jaren veel veranderde, toch? Het bewijs staat pal voor je neus. Je kostbare kleintjes groeien sneller op dan je ooit voor mogelijk had gehouden. Op-

eens zijn broekspijpen te kort, is de eetlust oneindig, zijn schoenen te klein en monden te groot. Sommige kinderen laten zich knuffelen tot ze getrouwd zijn; andere, die als kleuter echte knuffelbeertjes waren, houden je op afstand als een rugbyspeler wanneer je hun een knuffel probeert te geven waar hun vrienden bij zijn. En vergeet 'de blik' niet, die je laat weten dat het nu je plaats is om drie meter *achter* je tiener te lopen, als je al op dezelfde stoep mag lopen als zij. En waag het niet om haar op school bij de hoofdingang af te zetten, waar al haar leeftijdsgenoten je niet-zo-nieuwe gezinsauto kunnen zien.

Elke tiener is anders – dat hoort er nou eenmaal bij. De ene keer vindt hij kip vies, de andere keer zijn taco's niet lekker. Wees je ervan bewust dat, voor een tiener, geen enkele maaltijd die je maakt perfect zal zijn... zelfs als het precies de maaltijd is waar hij een uur geleden om vroeg. Dat komt omdat wat hij wel en niet leuk vindt net zo veranderlijk is als het weer.

Denk eens terug aan je eigen tienerjaren – de kleding die je droeg, de haarstijlen, de dingen die je zei. Ik kan mezelf nu als tiener voor me zien: mijn haar strak achterover in het vet, een houding met hoofdletter H en een sigaret in mijn mondhoek. O yeah, ik was supercool en ik wist het. Tenminste, dat maakte ik mezelf wijs.

Door te denken aan hoe je zelf was tussen de elf en negentien jaar, krijg je wat perspectief en een gevoel voor humor over die zoon van je, die zijn broeken op halfzeven heeft hangen. Met het oog op die mode moet je er gewoon voor zorgen dat hij een paar toffe boxershorts heeft, want die zullen zeker voor heel wat mensen te zien zijn.

Op een dag zal je tiener lachen om die oude foto's van haar, net zoals jij nu grinnikt om jezelf van 'jaren terug'. Ze zal haar eigen kinderen de stomme stijlen en ideeën laten zien waar ze voor was

*In de wereld van
een tiener is elk
puistje zo groot
als de Vesuvius.*

gevallen. Maar nu neemt ze alles in haar eigen wereld bloedserius. Het leven is voor tieners geen lachertje. Dus als je om hun lastige situaties moet lachen, dan raad ik je aan dat te doen als je alleen bent, of in ieder geval om het hoekje in de keuken. In de wereld van een tiener is elk puistje zo groot als de Vesuvius. Elke beschamende opmerking is twee, zelfs drie keer zo beschamend. Elke keer als een leeftijdsgenootje met de ogen rolt of een zijdelingse blik toewerpt, betekent dat: 'Ik heb een hekel aan je' of 'Je bent een loser'. En dat kan de allerbeste dagen verpesten. De dalen zijn dieper dan ooit en de emoties lopen net zo hoog op als de hormonen. Daarom lijkt het leven van een tiener zo op een achtbaan.

Deze tijd zal sneller verdwijnen dan zand in een zandloper, dus waarom zou je er geen gebruik van maken?

Het beste wat je voor jezelf en je tieners kunt doen, is een gezond gevoel voor humor hebben, want in deze jaren lijkt hun ontwikkeling op een seismografische uitdraai tijdens een aardbeving – allemaal golvende, elkaar kruisende lijnen. Jij moet de lijn zijn die min of meer recht loopt – let op, ik zei niet de *perfect* rechte lijn – die weet waar je als gezin naartoe gaat. Jij bent

die standvastige gids die hen op het pad houdt, niet de ouder die elk moment van de dag over hun schouders meekijkt. Het is zelfs zo dat, hoe meer je tijdens deze hormoon-jaren met hen meekijkt, hoe meer je je tieners ertoe aanzet om te rebelleren tegen jou en alles waar je voor staat.

Zo wordt tieners opvoeden leuk zal je helpen om je kinderen bij te staan en hen soms ook te weerstaan, en zal je helpen om hen toe te rusten met alles wat ze nodig hebben (bijvoorbeeld integriteit, het goede doen en mensen respecteren) voor het leven thuis, op school en in de volwassen wereld. Misschien is je kind elf jaar oud. Zo ja, dan heb je nog een goede zes jaar voordat hij of zij afscheid neemt en op kamers gaat. Als je kind veertien is, heb je een paar jaar minder. Deze tijd zal sneller verdwijnen dan zand in een

zandloper, dus waarom zou je er geen gebruik van maken? Het zijn geweldige jaren, de beste en leukste jaren met je kinderen... als je begrijpt wat je missie is en je onderweg het evenwicht kunt bewaren.

En o, wat een plezier zul je hebben! Ik heb de tienerjaren van *alle vijf* mijn kinderen niet alleen overleefd, maar er zelfs van genoten – en met Lauren, de laatste in het nest, zit ik nog midden in deze periode. Ik zat zelfs een paar minuten geleden aan de keukentafel aan dit boek te werken toen Lauren binnenkwam.

‘Wat doe je, pap?’ vroeg ze.

‘O, ik ben bezig met mijn nieuwe boek, *Zo wordt tieners opvoeden leuk*.’

Lauren keek me aan en zei rustig: ‘Zeg, ik wil een neuspiercing en die dan via een kettinkje bij mijn mond vastzetten.’

‘O, oké, lieverd,’ zei ik. ‘We eten spaghetti vanavond.’

Lauren keek me aan met een twinkeling in haar ogen. ‘O, pap, die is *goed*.’

Het punt is dat je niet overal op hoeft te reageren. Behoud je gevoel voor humor. Maak niet van elke mug een olifant. Dan kun jij ook van deze jaren genieten en jezelf veel herinneringen geven waar je later als gezin aan kunt terugdenken en om kunt lachen.

Als je denkt dat je geen invloed meer hebt op je kinderen zodra ze tieners worden, dan heb je het volkomen mis. Je doet nog steeds mee met het spel. Je bent zelfs de coach die de leiding heeft. Ja, de klok tikt door en het spel kan van tijd tot tijd erg intens zijn, maar het is nog niet voorbij. Je bent pas aan de tweede helft van de wedstrijd begonnen in het leven van je kinderen. En hoe die wedstrijd eindigt, heeft alles met jou te maken. Als je de principes van dit boek volgt, zul je autoriteit hebben, hun respect winnen, leidinggeven en weten wat je moet doen en wanneer.

Het geheim zit hem erin hoe je je ouderlijke troefkaarten uitspeelt.

Ik geef je ook de garantie dat je over vijf dagen een andere tiener hebt (of misschien zelfs eerder). Houdingen zullen veranderen, gedrag zal veranderen en er zal een karakter gevormd worden dat je echt leuk vindt – een karakter dat een leven lang meegaat. Je tiener zal integer zijn, het juiste doen en een respectvol gezinslid zijn dat zijn of haar steentje bijdraagt.

Het geheim zit hem erin hoe je je ouderlijke troefkaarten uitspeelt. Je hebt de azen in handen, omdat je veel belangrijker bent in het leven van je tiener dan je ooit zult weten of hij ooit zal toegeven (tenminste, tot hij op kamers woont en wil weten hoe je de was moet doen).

Om je aan te moedigen vol te houden – de beloningen zijn het waard! – heb ik wat stukjes toegevoegd met de titel ‘Voor mij heeft het gewerkt’. Deze heb ik verzameld van ouders die midden in het slagveld zaten en daar de door de tijd bewezen principes hebben toegepast die ik besproken heb tijdens seminars, op de radio, op televisie, in mijn videoserie en nu in dit boek. Deze ouders glimlachen nu breeduit, en dat zul jij binnenkort ook doen.

Als je kind op maandag humeurig en brutaal is, zal datzelfde kind binnen vijf dagen in de woonkamer bij je komen en vragen: ‘Wat kan ik doen om je te helpen, mam?’

Zet je schrap voor wat er komt.

En zorg ervoor dat je in een gemakkelijke stoel zit.

Maandag

Hij was eerst zo normaal. Wat is er gebeurd?

*Dit vreemde wezen is niet van de ene op de andere dag ontstaan.
Welke aanpassingen je kunt inzetten voor jullie nieuwe leven samen.*

Heb je weleens van die shirts gezien die vrouwen dragen als ze zwanger zijn? Die met een opschrift als: 'Werk in uitvoering'. Ik moet er altijd om glimlachen, want ze slaan de spijker op z'n kop. Het groeiproces is immers gaande, ook al heb je het engelachtige kleine gezichtje nog niet kunnen zien. En dan komt die baby ter wereld, en de eerste tien jaar van zijn leven communiceer je met hem, onderwijs je hem, houd je van hem en voed je hem op.

En dan slaan de *hormoongroepjaren* toe, zoals ik ze noem (van 11 tot 19), en word je overrompeld door de metamorfose van kind tot tiener.

Wat is er met je lieve kind gebeurd, waardoor hij of zij in het vreemde wezen is veranderd waar je nu elke dag mee praat? De taalvaardigheden van je zoon zijn afgenomen tot af en toe gegrom. Je dochter had eerst zo'n mooie huid dat ze kon meedoen in een reclame voor doucheschuim, maar ze ziet er nu eerder uit als een grindtegel. Een zoon die niet langer wil dat je hem kust en knuffelt waar zijn vrienden bij zijn en die wil dat je altijd een kilometer achter hem loopt. Een dochter die je vanuit de cel belt, omdat ze is gearresteerd voor winkeldiefstal. Een zoon die zegt dat je naar de pomp kunt lopen, omdat hij de auto niet mag lenen. Een dochter die er een dagtaak van heeft gemaakt om te sms'en,

deuren dicht te slaan en te ruziën met haar zus. Een zoon die weigert om in huis te helpen en een grote mond geeft als je hem aan zijn taken herinnert – of erger nog, die je negeert. Een dochter die eerst spontaan was, maar nu vaak verdrietig lijkt, veel huilt en alleen wil zijn. Een zoon die gearresteerd wordt voor rijden onder invloed, terwijl je niet eens wist dat hij dronk. Een dochter die elke zaterdag tot drie uur 's middags op bed ligt en dan 's avonds met haar vriendinnen op stap wil.

Reageren is niet moeilijk. Je hoeft alleen je mond maar open te doen en iets eruit te flappen voordat je nadenkt. Dingen zoals:

- 'Jij zult *nooit* meer rijden... nooit meer.' Maar kun je die belofte waarmaken? Wat als je een keer niet zelf kunt rijden en je zoon zijn kleine broertje van de voetbaltraining moet ophalen?
- 'Praat tegen me!' Die eis is ongeveer een directe garantie dat je tiener de kaken stijf op elkaar klemt.
- 'Jongeman, je zult nooit meer zo'n toon tegen me aanslaan. Je hebt levenslang huisarrest!' Maar ben je echt bereid om dat vol te houden... levenslang? Wat als hij veertig is en nog steeds thuis rondhangt, al boerend, terwijl hij pizzakorsten op de bank laat liggen?
- 'Het wordt tijd dat je uit bed komt. Geen sprake van dat je met je vrienden uitgaat. Je hebt een hele lijst taken in het huis die je eerst moet afmaken.' Maar wie heeft vervolgens de rest van de middag en avond te maken met de chagrijnige tiener die deuren dichtslaat en je met haar blik probeert te doden? Jij. Dus heb je dan gewonnen?
- 'Oké, je hebt een paar puistjes. Geen probleem. Dat had ik ook en ik heb het ook overleefd.' Denk even terug aan de tijd dat jouw ouders hetzelfde tegen je zeiden. Wat was het eerste wat je dacht? *Wauw, dat was nuttig. Ik zal er meteen naar luisteren.* Of dacht je meer iets als: *Ongelooflijk, ze snappen het echt niet, hè? Hoe bedoel je dat ze in een volkomen andere wereld leven!*

De wereld is niet meer zo als in de tijd van je oma

De kinderen van tegenwoordig groeien sneller op dan ooit. Hun wereld is niet de wereld waar jij in opgroeide, en al helemaal niet de wereld van je oma. Je tiener heeft te maken met dingen als zelfbeschadiging, drugs, depressie, zelfmoord, dreigend terrorisme, een onzekere economische toekomst en anorexia, boven op alle dingen waar tieners al generaties lang mee worden geconfronteerd: druk van leeftijdsgenootjes, verandering in de hormonen, bergen huiswerk, de stress van het leven, voorbereiding op hun levenswerk, zorgen om te kunnen studeren of in het leger te dienen, enzovoort. Het stijgend aantal sterfgevallen onder elf- tot negentienjarigen – vanwege zelfmoord, rijden onder invloed of een drugsoverdosis – is een ontvasterende herinnering aan het feit dat velen in de huidige hormoongroep gewoonweg omvergeblazen zijn en niet weten hoe ze dat kunnen veranderen.

Reageren is niet moeilijk. Je hoeft alleen je mond maar open te doen.

Hier is een enge gedachte: een meisje van achttien jaar oud kan alles doen wat ze wil. Van de wet mag ze autorijden. Dat betekent dat ze op veel plaatsen kan komen waar je haar misschien niet wilt hebben. Ze kan rondhangen bij gasten die je niet kent. Kan ze drinken? Natuurlijk. Kan ze drugs gebruiken? Dat lijkt me duidelijk. Maar wat ik me afvraag is: als tieners al deze dingen *kunnen* doen, waarom doen zo veel kinderen ze dan *niet*?

Waarom kiezen zo veel tieners ervoor om *niet* te drinken, *geen* drugs te gebruiken, *niet* met Jan en alleman naar bed te gaan en *niet* later thuis te komen dan was afgesproken?

Dit boek draait om het antwoord op die vraag. Want weet je, houdingen steken niet zomaar vanuit het niets de kop op; ze ontstaan in de loop van de tijd.

Wat voor herstelwerk is er nodig?

Je weet al dat je een taak hebt tijdens deze hormoongroepjaren, anders zou je dit boek niet hebben gepakt. Het is duidelijk dat je veranderingen wilt zien in huis. Maar wat je eerst moet doen,

Signalen dat er een tiener in huis is

- Er wordt vooral naar realityseries gekeken op de tv.
- Je hebt deze maand ineens 30 procent meer uitgegeven aan boodschappen.
- Het is zaterdagmiddag, halfdrie en je hebt al 59 keer het woord 'boeiuh' gehoord.
- De woordenschat wordt afgekort tot OMG, LOL, BFF, IDK en ROFL.
- Wat ze wel en niet leuk vinden, is net zo veranderlijk als het weer.

is nagaan wat er allemaal moet gebeuren.

Als een aannemer je een offerte geeft om wat aan je huis te doen, dan moet hij eerst weten waar het precies om gaat. Moet hij het huis helemaal opnieuw bouwen? Moet hij het opnieuw vormgeven? Moet hij één kamer onder handen nemen? Moet hij een scheur in de fundering herstellen? Moet hij

een muur verven of de badkamer opnieuw tegelen?

Laten we zeggen dat je een ruime kelder hebt waar je een opnamestudio wilt maken. De aannemer gaat aan de slag, is halverwege de opdracht die volgens jou redelijk eenvoudig was, maar dan ontdekt hij een scheur in de fundering. Ineens ziet die eenvoudige klus er veel groter uit dan je ooit had gedacht. Waarom? Omdat er problemen zijn met de fundering – het fundament van je huis. En dat moet worden opgelost, nog voordat er iets anders gebeurt.

Sommigen van jullie lezen dit boek, omdat ze weten dat er iets mis is met de fundering. Je tiener zal snel in de problemen komen, of zit er al middenin. Voor andere lezers moeten er één of twee kamers worden veranderd of er moet een muur worden doorgebroken. En bij sommige lezers hoeft er slechts wat bijgeklust te worden – hier en daar een likje verf ter verbetering.

Wat wil je bereiken in de komende vijf dagen? Wil je een complete verbouwing, een gedeeltelijke vervanging of gewoon een

verfbeurt? Als je tiener jou vertelt waar je heen moet en vaak het F-woord gebruikt, dan zou ik voor een complete reconstructie gaan, want zijn houding zegt het al – luid en duidelijk. Als je zoon lui is geworden en zijn huishoudelijke taken niet meer wil doen, of die ‘vergeet’, dan is een gedeeltelijke vervanging misschien beter. Of misschien staat je dochter aan het begin van haar tienerjaren, begint ze brutaal te worden en verandert ze in Mevrouw Betweter, en dat staat je niet aan. Op dit moment zal een goede verfbeurt waarschijnlijk genoeg zijn – en als je het goed doet, gaat die jaren mee.

Wil je een complete verbouwing, een gedeeltelijke vervanging of gewoon een verfbeurt?

Om vrijdag een andere tiener te hebben, moet je eerst weten waarmee je moet beginnen. Dan moet je weten waar je wilt eindigen. Zoals de internationaal gerespecteerde leider Stephen Covey zegt: ‘Begin met het eind in gedachten.’¹ Hoe wil je jouw zoon of dochter over vijf dagen zien? Wil je een kind met karakter, zonder dat hij of zij een karikatuur is? Wil je dat ze respectvol en gehoorzaam is? Wil je dat hij verstandiger is in het kiezen van zijn vrienden? Wil je dat hij stopt met drugs? Wil je haar motiveren om haar huiswerk te maken – op tijd?

Als je weet wat je wilt bereiken, dan heb je meer kans dat je het zult bereiken. Daarbij, als er slechts een verfbeurt nodig is en je houdt aan de principes van dit boek vast, dan heb je misschien woensdag al een andere tiener. Maar als je voor een complete reconstructie gaat, dan heb je absoluut tot vrijdag nodig – en misschien nog wat langer. Zeker als je tiener te maken heeft met zelfbeschadiging, anorexia, boulimia, een sekte, alcohol of drugs en dus professionele hulp nodig heeft.

Sommige lezers zullen er een ongedierteverdelger bij moeten halen. Er komen soms van die kleine beestjes in je huis. Het feit dat ze er zijn, is geen veroordeling van jouw huishouden; ze kun-

nen bij iedereen binnenkomen, en doen dat vaak ook. Maar hoe eerder je van ze af bent, hoe gelukkiger je zult zijn.

Ik heb meegewerkt aan dertien reclames voor een plaatselijke ongediertebestrijding in Tucson, 5-Star Termite & Pest Control. Als deze reclames op tv zijn, moeten de mensen schuddebuiken van het lachen.

‘Ik ben dr. Kevin Leman,’ zeg ik, ‘en ik heb één vrouw, vijf kinderen en kakkerlakken. Ik was gisteren in de garage en zag een kakkerlak op zijn rug liggen – precies zoals ik hem graag zie, trouwens. En net voordat hij het hoekje omging, keek hij me aan en zei: “Die gast van 5-Star heeft me te grazen genomen!”’

*‘Begin met het
eind in gedachten.’
Hoe wil je jouw
zoon of dochter
over vijf dagen
zien?’*

Maar in werkelijkheid is het geen grapje voor degenen die ongewenste kakkerlakken in huis hebben (de vrienden van je kind die een slechte invloed op hem of haar hebben). Jij moet dit probleem onmiddellijk uit de weg ruimen. Het betekent niet dat je daarna geen problemen

meer zult hebben, maar de ongewenste gasten moeten wegwezen. Meteen. Soms betekent dat dat je je zoon of dochter naar school moet brengen en weer moet ophalen, dat je bij school evenementen moet zijn om te zien wat er gebeurt, dat je nee moet zeggen tegen een uitje met vrienden, dat je de autosleutels moet verstoppen zodat ze niet gevonden worden, of zelfs dat je je zoon of dochter naar een andere school moet overplaatsen. Ja, deze dingen zijn emotioneel gezien allemaal moeilijk en ze kosten veel tijd, maar het alternatief is beangstigend. Er staat te veel op het spel om niet direct in actie te komen.

Dus welke hulp heb je nodig? Advies voor een verfbeurt? Een aannemer die één kamer onder handen neemt? Een heel team bouwvakkers? Of een doorverwijzing naar de ongediertebestrijding?